

Državni izpitni center

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

SODOBNI PLES

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Ponedeljek, 13. junij 2011

SPLOŠNA MATURA

Popravljená moderirana različica

1. Prepoznavajte slovensko ljudsko pesem. Podpišite besedilo pesmi.

Mar - ko ska - če, Mar - ko ska - če, po ze - le - noj tra - ti.

Aj, aj, aj, aj, aj, po ze - le - noj tra - ti.

Pravilno pod notami napisano besedilo 1 točka

2. V notnem zapisu prepoznajte vse ritmične posebnosti, označite jih in poimenujte.

Enojna sinkopa	Triola na dobo	Galop	Dvojna sinkopa	Polovinska/enojna sinkopa

*Za vsako pravilno poimenovano in označeno posebnost 1 točka
Skupaj 5 točk*

3. Izpolnite notne višine v violinskem ključu: eis1, fes2, c3, mali a in mali g.

*Violinski ključ 1 točka
Vsaka pravilno zapisana notna višina 1 točka
Skupaj 6 točk*

4. Notni zapis prestavite v basovski ključ za eno oktavo nižje. Ne pozabite na prestavitev predznakov.

*Basovski ključ in prestavitev predznakov 1 točka
Za vsako pravilno napisano dobo 1 točka
Skupaj 5 točk*

5. Zapišite imena in priimke ustvarjalcev ter njihovo vlogo pri nastajanju baleta Favno popoldne, pa tudi leto in kraj prve izvedbe.

Koreografija: Vaclav Nižinski.
Glasba: Claude Debussy.
Kostumi: Leon Bakst.
Skupina: Les Ballets Russes.
Plesalci (navedite vsaj enega): Vaclav Nižinski.
Impresarij: Sergej Djagilev.
Kraj prve izvedbe: Pariz.
Leto prve izvedbe: 1912.

*Za vsak pravilen odgovor 1 točka
Skupaj 8 točk*

6. Obkrožite plesni obliki, ki ju najdemo v delu z naslovom Možiček ali Pierotov rojstni dan:
ragtime, polka, valček, cakewalk, mazurka, poloneza.

Skupaj 2 točki

7. V notnem zapisu prepoznajte glasbeni primer in obkrožite ustrezen odgovor med naštetimi možnostmi.

Tres - se, tres - se, ma _____ ma tresse - a moi, _____ ma tresse - a moi

- A Polovski plesi.
B Ognjena ptica.
C Posvečenje pomladi.
 D Svatba.
E Favno popoldne.
F Apalaška pomlad.
G Petruška.

5 točk

8. Prepoznajte in povežite ustrezno vsebino z naslovom dela (vpišite črko iz levega stolpca na črto v desnem stolpcu):

A mitološka zgodba o bitju (pol kozel in pol človek)	☐ E Ognjena ptica
B zgodba o lutki	☐ D Apalaška pomlad
C slovanski poganski rituali	☐ A Favno popoldne
D zgodba o ameriških pionirjih	☐ B Petruška
E ruska legenda o ptici	☐ C Posvečenje pomladi

Za vsako pravilno rešitev 1 točka
Skupaj 5 točk

9. Kje je bilo središče »elektronske« glasbe in kje »konkretne« glasbe?

Središče »elektronske« glasbe je bilo v Kölnu, središče »konkretne« glasbe pa v Parizu.

2 točki

10. Kako imenujemo obliko zgodnjega večglasja, če spremlja melodijo nepretrgan zvoneč ton?

Bordun.

1 točka

11. Kaj je ditiramb? (Obkrožite ustrežni odgovor.)
- A Krožni skupinski ples petdesetih plesalcev.
  - B Svečani ples zbora v tragediji.
  - C Oblika parodičnega plesa.

1 točka

12. Dopolnite.
Vsi grški plesi so imeli dva temeljna izrazna načina:
- a) foraj, kretnje, s katerimi so izražali čustva;
  - b) shemata, kretnje, ki so prikazovale značajsko bistvo oseb.

Za vsako pravilno rešitev 1 točka
Skupaj 4 točke

13. a) Katere so glavne spremembe plesa iz renesanse v barok?

Renesančni plesi so v baroku izginjali. Mnogi so ostali le kot spomin v plesnih suitah takratnih skladateljev (Bach). Ostala so predvsem poimenovanja in imena korakov, kombinacij, ki jih je prevzel slovar akademskega plesa in s katerimi je začel poimenovati nove baletne figure. V baroku postane ples vrhunec osebne kulture. Uporabljati se začne *petit plié* kot priprava na ples (*préparation*).

2 točki

- b) Naštejte najbolj priljubljena družabna plesa v baroku:
menuet in gavota.

2 točki
Skupaj 4 točke

14. Tri najbolj znane oblike japonskega gledališča so: NO, KABUKI in BUNRAKU (japonsko tradicionalno lutkovno gledališče).

Za vsako pravilno rešitev 1 točka
Skupaj 3 točke

15. a) Kateri so štirje najpomembnejši romantični baleti?

La Sylphide – z njim se je začelo obdobje romantičnih baletov: prvič uprizorjen v Parizu 1832. V njem je plesala znamenita plesalka Marie Taglioni.
Sledijo mu: Pas de Quatre, Giselle (1841), Coppelia (1870), Labodje jezero (1895, Čajkovski).

4 točke

- b) Kaj je značilnost romantičnega baleta?

Vsi baleti so prinesli gracioznost in lahkotnost, dali pomen ženskim plesalkam in odprli balet lirčnosti preprostih zgodb.

2 točki
Skupaj 6 točk

16. Kaj je biomehanika?

- A Igralska tehnika, ki jo je razvil Majerhold.
- B Umetnostna smer na začetku 20. stoletja.
- C Plesna tehnika, ki je nastala pod vplivom industrializacije.

1 točka

17. a) Kateri veji sodobnega plesa je pripadal Kurt Jooss?
Evropski izrazni ples. 2 točki
- b) Navedite še dva predstavnika:
Rudolf Laban in Mary Wigman. 2 točki
- Skupaj 4 točke*
18. a) Izberite pravilno časovno umestitev postmodernega plesa. (Obkrožite ustrežni odgovor.)
A Od 1945–1955.
 B Od 1960–1970.
C Od 1985–2000. 1 točka
- b) Kaj so zgodnji postmodernistični koreografi predstavljali kot ples?
Kot ples so predstavljali igre, šport, tekmovanja, preprosti akt hoje in teka, gibe, ki jih zahteva igranje glasbe in predavanje, celo gibanje filma in mentalno akcijo jezika. Menili so, da ples ni ples zaradi svoje vsebine, temveč zaradi konteksta. Preprosto zato, ker je zamišljen kot ples. 2 točki
- c) Kdaj je bila ustanovljena Judsonova delavnica?
1962 1 točka
- d) Kaj je bil predmet postmodernističnih raziskav?
Narava, zgodovina, vloga plesa in njegovih struktur. 2 točki
- e) Navedite tri predstavnike plesnega gledališča Judson Dance Theatre.
Trisha Brown, Lucinda Childs, David Gordon, Alex in Deborah Hay, Steve Paxton, Ivone Reiner, Meredith Monk, Simone Forti ... 3 točke
- Skupaj 9 točk*
19. Obkrožite predstavnike belgijskega sodobnega plesa:
 Alain Platel   NINETTE DE VALOIS   Ana Teresa de Keersmaecker
Simone Forti   MARY WIGMAN   JEAN COCTEAU
Mark Morris   PHILIPPE DECOUFLÉ   WIM VANDEKEYBUS Skupaj 3 točke
20. Živa Kraigher, ustanoviteljica Plesnega studia za svobodni ples, se je šolala pri:
1 Meti Vidmar,
2 Mary Wigman,
3 Gret Palucca,
4 Karen Waehner. Skupaj 5 točk
21. Kaj so lordoza, kifoza in skolioza ter kako se kažejo?
To so bolezni hrbtenice. Pretirano upognjenost hrbtenice naprej imenujemo LORDOZA, pretirano upognjenost navzad imenujemo KIFOZA. Če je slednja stopnjevana, je to grba. Bočna skrivljenost, ki se razvija zlasti pri šolarjih zaradi enostranske obremenitve, je SKOLIOZA.
Za pravilni odgovor, navedbo bolezni in njihov opis 3 točke

22. Kje leži srce in kako je zgrajeno?

Srce leži za prsnico v spodnjem medpljučnem prostoru, veliko pribl. 12×9 cm, težko od 300 do (pri športnikih) 500 gramov. Je votel mišični organ, razdeljen v 4 votline; 2 preddvora, 2 prekata, na meji med levima in desnima votlinama je srčni pretin, med preddvoroma in prekatoma pa srčne zaklopke.

Za vsako pravilno umestitev 1 točka

Za pravičen opis zgradbe 3 točke

Skupaj 4 točke

23. Naštejte žleze z notranjim izločanjem. Izberite eno od njih in jo podrobneje opišite (kje leži, katere hormone izloča in kako ti delujejo).

Žleze z notranjim izločanjem so: ščitnica in obščitnice, nadledvičnici, češarika ali epifiza, možganski privesek ali hipofiza, priželjc, spolne žleze in trebušna slinavka.

1. Možganski privesek ali hipofiza je pod neposrednim vplivom hipotalamusa. Od izločanja njenih hormonov (TSH, ACTH, rastni hormon, oksitocin, vazopresin ...) je odvisno delovanje drugih žlez in s tem celotnega endokrinega sistema.
2. Ščitnica (tiroidea) in obščitnice (paratiroidee). Ščitnica leži spredaj na vratu nad grlom. Ima 2 režnja, v vsakem režnju se skrivata po 2 drobni obščitnici. TSH, ki ga izloča hipofiza, spodbudi nastajanje in sproščanje ščitničnega hormona tiroksina, ki poviša raven metabolizma v telesu (pospeši delovanje srca, dihanja, pospeši prebavo, dvigne telesno temperaturo itn.) Obščitnice izločajo paratiroidni hormon, ki uravnava metabolizem kalcija. Za uravnavanje kalcija je pomemben tudi hormon kalcitonin, ki ga izločajo posebne celice v ščitnici.
3. Nadledvičnici (suprarenalni žlezi) sta parni žlezi. Na prerezu ločujemo oranžno-rdečo skorjo in rdečkasto-sivo sredico. Skorja izloča kortikosteroidne hormone. Ločimo mineralokortikoide, ki uravnavajo promet mineralov in vode v telesu. Glavni hormon je aldosteron. Druga skupina pa so glukokortikoidi, ki delujejo na promet sladkorjev, maščob in beljakovin. Glavni hormon je kortizol. Hormona sredice sta adrenalin in noradrenalin. Sta prenašalca spodbud z avtonomnega živčevja na gladke mišične celice. S tem bistveno vplivata na regulacijo prekrvljenosti v organih (vpliv gladke mišice v žilnih stenah).
4. Trebušna slinavka leži na zgornji levi strani trebušne votline. Je žleza z dvojnimi delovanjem, z notranjim in zunanjim izločanjem. Uravnava količino sladkorja v krvi. Z izločanjem glukagona viša raven sladkorja v krvi z izločanjem insulina pa niža. Če je insulina premalo povzroča sladkorno bolezen diabetes.
5. Češarika ali epifiza leži med velikimi in malimi možgani v zgornjem delu možganskega debla. Uravnava biološko uro organizma, delovanje jajčnikov, prehrano telesa, telesni in duševni razvoj. Izloča hormon melatonin.
6. Priželjc (timus) leži za prsnico nad srcem. Uravnava spolno zorenje, rast, apnenje kosti in obrambne sposobnosti telesa. Deluje do pubertete, nato usiha. Izloča timozin in timopoetin.
7. Spolne žleze skrbijo za spolni razvoj v mladosti, za spolno življenje pri odraslih in za vse procese pri razmnoževanju. Ženske spolne žleze se nahajajo v trebušni votlini, moške pa v kožnih vrečkah zunaj telesa. Proizvajajo in izločajo spolne celice in vplivajo na nastanek sekundarnih spolnih znakov. Moške spolne žleze izločajo hormon testosteron, ženske pa estrogen.

Za tri do pet pravilno navedenih žlez 1 točka

Za podrobnejši opis (lokacija, hormoni in funkcije) 3 točke

Skupaj 4 točke

24. a) Navedite tri klinične oblike motenj hranjenja.

Anoreksija nervoza. Bulimija nervoza. Sindrom basanja s hrano (kompulzivno hranjenje).

b) Obkrožite tri znake, ki opredeljujejo anoreksijo nervozo.

A Izguba menstruacije.

B Prepričanje, da je človek predebel.

C Telesna teža je v mejah normale.

D Podhranjenost.

E Močan strah pred debelostjo.

F Epizode basanja s hrano in posledičnega bruhanja.

Za pravilne navedbe kliničnih oblik motenj 3 točke

Za tri pravilno obkrožene znake 1 točka

Skupaj 4 točke

25. Kako nastanejo mišični krči in kakšni so vzroki za njihov nastanek? Navedite vsaj štiri vzroke.

Z nenadno kontrakcijo ene ali več mišic nastane mišični krč. Pogosti vzroki za krče so prekoračenje mej zmogljivosti, stres in dehidracija:

- poškodbe, mišična napetost ali vztrajanje v eni pozici dlje časa;
- nezadostna preskrba s krvjo; zožitev arterij, ki dovajajo kri, lahko povzroči krče v nogah med vadbo;
- kompresija (stiskanje) živcev v hrbtenici lahko povzroči bolečino in krče v nogah;
- izguba mineralov; nekatera diuretična zdravila povzročijo izgubo mineralov, ki so nujno potrebni za normalno delovanje živcev in kontrakcijo mišic.

Za vsako pravilno navedbo 1 točka

Skupaj 5 točk